ĢENERĀLADVOKĀTA PAOLO MENGOCI [PAOLO MENGOZZI]
SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 17. septembrī [1]

Lieta C-205/14

Eiropas Komisija
pret

Portugāles Republiku

Valsts pienākumu neizpilde — Gaisa transports — Regula (EEK) Nr. 95/93 — Laika nišu piešķiršana Kopienas lidostās — 4. panta 2. punkta b) apakšpunkts — Koordinatora neatkarība — Ieinteresētās puses jēdziens — Lidostas vadības dienests — Funkcionāla nodalīšana — Finansēšanas sistēma

1. Šajā lietā Eiropas Komisija, pamatojoties uz LESD 258. panta otro daļu, cēla prasību Tiesā par to, ka, nenodrošinot laika nišu koordinatora funkcionālu un finansiālu neatkarību, Portugāles Republika nav izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar Padomes 1993. gada 18. janvāra Regulas (EEK) Nr. 95/93 par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz laika nišu piešķiršanu Kopienas lidostās 4. panta 2. punktu [2].

2. Ja lidosta, kas atrodas dalībvalsts teritorijā, ir pārslogota, proti, ja tās caurlaides spēja ir tik nepietiekama, ka nav iespējams izvairīties no ievērojamiem kavējumiem, tad ar Regulas Nr. 95/93 3. panta 5. punktu šai valstij tiek uzlikts pienākums to klasificēt kā "koordinētu lidostu". Saskaņā ar Regulas Nr. 95/93 2. panta g) punktu koordinēta lidosta ir lidosta, kur aviosabiedrībai jāsaņem laika niša, lai paceltos vai nolaistos; šīs regulas 2. panta a) punktā definētā laika niša ir atļauja lietot visu to lidostas infrastruktūru, kas vajadzīga, lai nodrošinātu nolaišanos un pacelšanos konkrētajā dienā un laikā.

3. Dalībvalsts, kas atbildīga par koordinēto lidostu, ieceļ fizisku vai juridisku personu, kas veic "koordinatora" pienākumus. Saskaņā ar Regulas Nr. 95/93 4. panta 5. un 6. punktu koordinators piešķir laika nišas aviosabiedrībām un sadarbībā ar lidostas vadības dienestu pārrauga aviosabiedrību veikto lidojumu atbilstību laika nišām, kas ir tām piešķirtas. Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punktā ir noteikts pienākums dalībvalstij nodrošināt koordinatora neatkarību.

1 — Oriģinālvaloda – franču.
2 — OV L 14, 1. lpp.

4. Šajā lietā Komisija pārmet Portugāles Republikai, ka tā nav nodrošinājusi koordinatora neatkarību. Lai gan Tiesa jau ir izteikusies par citu valsts iestāžu, kas dalībvalstīs ir atbildīgas par Savienības tiesību īstenošanu, neatkarību, piemēram, iestādes, kas atbildīga par dzelzceļa infrastruktūras pārvaldīšanu [3], vai personas datu apstrādes uzraudzības iestādes neatkarību [4], tomēr tā nekad nav izvaicāta par lidostas koordinatora neatkarību. Tātad tagad tai būs jāprecizē, ar kādiem nosacījumiem lidostas koordinatoru var uzskatīt par neatkarīgu.

I – **Atbilstošās tiesību normas**

A – *Savienības tiesības*

5. Regulas Nr. 95/93 preambulas otrajā apsvērumā ir norādīts, ka "laika logu piešķiršanai pārslogotajās lidostās būtu jāpamatojas uz neitrāliem, pārskatāmiem un nediskriminējošiem noteikumiem".

6. Regulas Nr. 95/93 preambulas piektajā apsvērumā ir precizēts, ka "dalībvalstij, kas atbild par koordinēto lidostu, būtu jānodrošina tāda koordinatora iecelšana, par kura neitralitāti nebūtu jāšaubās".

7. Tā sākotnējā versijā Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punktā bija noteikts, ka "dalībvalsts nodrošina to, ka koordinators neatkarīgi veic šajā regulā noteiktos uzdevumus".

8. Regula Nr. 95/93 tika grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Regulu (EK) Nr. 793/2004, ar ko groza Regulu Nr. 95/93 [5]. Ērtības labad es turpinājumā Regulu Nr. 95/93, kurā grozījumi veikti ar Regulu Nr. 793/2004, saukšu par "grozīto Regulu Nr. 95/93".

9. Grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka dalībvalsts, kas atbildīga par sarakstu koordinēto lidostu vai koordinēto lidostu, nodrošina "koordinatora neatkarību koordinētajā lidostā, funkcionāli nodalot koordinatoru no jebkuras konkrētas ieinteresētās puses. Koordinatora darbību finansēšanas sistēma ir tāda, kas viņam garantē neatkarīgu statusu". Regulas Nr. 793/2004 preambulas 6. apsvērumā šis grozījums ir pamatots šādi:

"[..] koordinētajās lidostās galvenā nozīme koordinēšanas procesā ir koordinatoram. Tādēļ koordinatoriem jābūt pilnīgi neatkarīgiem, un jānosaka detalizēti to pienākumi".

10. Komisijas 2008. gada 30. aprīļa paziņojumā Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par to, kā piemēro grozīto Regulu (EK) Nr. 95/93 [6] (turpmāk tekstā – "2008. gada paziņojums"), ir precizēta grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunkta piemērošanas joma. Atbilstoši 2008. gada paziņojuma 1. punkta ceturtajai un piektajai daļai.

"Komisija uzskata, ka funkcionāla nodalīšana *inter alia* nozīmē, ka koordinatoram jādarbojas autonomi un nav jāpieņem rīkojumi no lidostas vadības dienesta, pakalpojuma sniedzēja vai aviosabiedrības, kas veic lidojumus no attiecīgās lidostas, kā arī viņa pienākums nav tiem sniegt ziņojumus.

3 — Spriedumi Komisija/Austrija, C-555/10, EU:C:2013:115; Komisija/Vācija, C-556/10, EU:C:2013:116; Komisija/Francija, C-625/10, EU:C:2013:243; Komisija/Slovēnija, C-627/10, EU:C:2013:511; Komisija/Luksemburga, C-412/11, EU:C:2013:462; Komisija/Itālija, C-369/11, EU:C:2013:636.

4 — Spriedumi Komisija/Vācija, C-518/07, EU:C:2010:125; Komisija/Austrija, C-614/10, EU:C:2012:631; Komisija/Ungārija, C-288/12, EU:C:2014:237.

5 — OV L 138, 50. lpp.

6 — COM(2008) 227, galīgā redakcija.

Komisija turklāt uzskata, ka koordinatora darbību finansēšanas sistēma jāizveido tā, ka koordinators ir finansiāli neatkarīgs no jebkuras personas, ko tieši ietekmē koordinatora darbība vai kas ir ieinteresētā persona. Tādēļ koordinatoram ir jābūt atsevišķai grāmatvedībai un atsevišķam budžetam, un savu darbību finansēšanā viņam nav jāpaļaujas tikai uz lidostas vadības dienestu, pakalpojuma sniedzēju vai atsevišķu aviosabiedrību."

B – *Portugāles tiesības*

11. 2008. gada 26. jūnija Dekrētlikuma Nr. 109/2008[7] 3. panta 1. punktā kā koordinētas lidostas ir klasificētas Lisabonas, Portu un Madeiras (Portugāle) lidostas. Šī dekrētlikuma 3. panta 2. punktā kā koordinētā lidosta ir klasificēta Faru (Portugāle) lidosta, bet tikai laika periodā no marta pēdējās svētdienas līdz oktobra pēdējai sestdienai.

12. Minētā dekrētlikuma 1. panta 2. punktā kā nacionālais koordinators ir klasificēta *ANA, Aeroportos de Portugal, S.A*. (turpmāk tekstā – "*ANA*").

13. Tā paša dekrētlikuma 5. pants regulē koordinatora neatkarību. Saskaņā ar šo tiesību normu:

"1. Pildot nacionālā laika nišu koordinatora un sarakstu koordinatora pienākumus, [*ANA*], attiecīgi to nodalot, nodrošina, lai šī darbība būtu neatkarīga no tās veiktās lidostas vadības dienesta darbības.

2. Saskaņā ar iepriekšējā punkta noteikumiem [*ANA*] garantē šo neatkarību, vismaz funkcionālā līmenī, un tai ir atsevišķa grāmatvedība laika nišu koordinēšanas darbībām, kura ir stingri nodalīta no citu darbību grāmatvedības."

14. Dekrētlikuma Nr. 109/2008 11. pantā ir noteikts, ka *ANA* iekasē maksu par laika nišu piešķiršanu. Saskaņā ar šo pantu:

"1. Laika nišu piešķiršanas un koordinēšanas pakalpojumiem atlīdzībā par to izmantošanu piemēro maksu par laika nišu piešķiršanu, ko iekasē kopā ar nolaišanās un pacelšanās maksām par lidojumu, un to nosaka ar civilās aviācijas ministra rīkojumu.

[..]

3. Dekrētlikuma 1. punktā minētā maksa veido [*ANA*] ieņēmumus."

II – **Pirmstiesas procedūra**

15. *ANA* tika izveidota kā publisks uzņēmums 1979. gadā. Pēc tam ar 1998. gada 18. decembra Dekrētlikumu Nr. 404/98 tā tika pārveidota par akciju sabiedrību un tai uz četrdesmit gadiem tika piešķirta civilās aviācijas atbalsta lidostas sabiedrisko pakalpojumu koncesija Lisabonas, Portu, Madeiras un Faru lidostās. Ar Ministru kabineta 2012. gada 28. decembra rezolūciju[8] *ANA* tika privatizēta: valsts visas *ANA* kapitāla daļas pārdeva *Vinci-Concessions SAS*.

16. Pēc tam, kad ar Dekrētlikumu Nr. 109/2008 *ANA* tika iecelta par Lisabonas, Portu, Madeiras un Faru lidostu koordinatoru, tā izveidoja nodaļu, kas atbildīga par to koordinēšanu – *Divisão de Coordenação Nacional de Slots* (Laika nišu valsts koordinēšanas nodaļa, turpmāk tekstā – "*DCNS*").

7 — *Diário da República*, 1. sērija, Nr. 122, 2008. gada 26. jūnijs, 3965. lpp.

8 — Ministru kabineta rezolūcija Nr. 111-F/2012 (*Diário da República*, 1. sērija, Nr. 251, 2012. gada 28. decembris).

17. Komisija apšaubīja *DCNS*, kas veic koordinatora pienākumus šajās četrās lidostās, neatkarību no *ANA*, kuras nodaļa tā ir un kura veic lidostas vadības dienesta pienākumus šajās pašās lidostās. Tāpēc Komisija šai sakarā 2010. gada 19. jūlijā, 2010. gada 4. oktobrī un 2011. gada 14. aprīlī pieprasīja Portugāles Republikai informāciju. Portugāles Republika uz šiem pieprasījumiem attiecīgi atbildēja 2010. gada 28. augustā, 2010. gada 28. oktobrī un 2011. gada 28. aprīlī.

18. Ar 2012. gada 30. aprīļa vēstuli Komisija nosūtīja brīdinājuma vēstuli Portugāles Republikai, kurā tā pārmeta, ka Portugāles Republika nav izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punktu. Komisija uzskata, ka šī panta b) apakšpunkta izpratnē *DCNS* un *ANA* nav tikušas funkcionāli nodalītas, jo pirmā esot otrās nodaļa. Turklāt *DCNS* finansējums nebija piemērots, lai nodrošinātu tās neatkarību. Šādu neatkarību varēja nodrošināt tikai tad, ja *DCNS* būtu atsevišķa grāmatvedība un budžets. Bet *ANA* pilnībā finansēja *DCNS*, tādējādi laika nišu piešķiršanas maksa, kas noteikta Dekrēta Nr. 109/2008 11. pantā, netika iekasēta.

19. Ar 2012. gada 19. jūlija vēstuli Portugāles Republika iesniedza savus apsvērumus par minēto brīdinājuma vēstuli.

20. Komisija 2013. gada 25. janvārī iesniedza Portugāles Republikai argumentētu atzinumu par grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta pārkāpumu. Tiktāl, ciktāl *ANA* nodrošināja *DCNS* ar personālu un *DCNS*, šķiet, nepiederēja atsevišķas biroja telpas, Komisija uzskata, ka *DCNS* un *ANA* nav tikušas funkcionāli nodalītas. Attiecībā uz *DCNS* finansiālo neatkarību Komisija atkārtoti uzsvēra, ka, tā kā nav tikušas iekasētas laika nišu piešķiršanas maksas, *ANA* līdz šim ir segusi visus *DCNS* izdevumus.

21. Ar 2013. gada 27. marta vēstuli Portugāles Republika iesniedza savus apsvērumus par argumentēto atzinumu.

22. Tā kā Portugāles Republikas atbilde Komisiju nepārliecināja, tā cēla šo prasību.

III – **Komisijas prasība**

23. Komisija pārmet Portugāles Republikai, ka tā nav izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punktu, jo nav nodrošinājusi koordinatora funkcionālu un finansiālu neatkarību.

24. Komisija apgalvo, ka grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē plaši, ņemot vērā šīs regulas preambulas piekto apsvērumu, saskaņā ar kuru par koordinatora "neitralitāti nevajadzētu šaubīties", un Regulas Nr. 95/93 mērķi, kurš definēts tās preambulas otrajā apsvērumā, proti, laika nišu piešķiršanu atbilstoši "neitrāliem, pārskatāmiem un nediskriminējošiem noteikumiem". Komisija balstās uz šī 4. panta 2. punkta grozījumu ar Regulu Nr. 793/2004 – grozījumu, kurā atbilstoši Regulas Nr. 793/2004 preambulas 6. apsvērumam uzsvērta koordinatora "pilnīga neatkarība" un tādējādi aizvietota vienkāršā prasība, lai "koordinators pilnīgi neatkarīgā statusā pilda pienākumus", kas tam noteikti saskaņā ar šī 4. panta formulējumu.

25. Attiecībā uz funkcionālu nodalīšanu no jebkuras konkrētas ieinteresētās puses, kas noteikta grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā, Komisija apgalvo, ka ieinteresētās puses jēdziens ir jāinterpretē plaši un tas ietver aviosabiedrības, pakalpojuma sniedzējus, dalībvalstu valsts iestādes un attiecīgo lidostas vadības dienestu. Tā it īpaši uzsver, ka lidostas vadības dienestam var būt komerciālas intereses kļūt par konkrētas aviosabiedrības centru un tāpēc koordinatoram obligāti jābūt neatkarīgam no šī dienesta. Taču šajā gadījumā *DCNS* ar *ANA* ir kopīgs personāls un biroja telpas. Tādējādi Komisija uzskata, ka *DCNS* un *ANA* nav tikušas funkcionāli nodalītas. Turklāt, savā atbildē uz brīdinājuma vēstuli paziņojot, ka pēc *ANA* privatizēšanas tā gatavojas izveidot jaunu dienestu, kas būs atbildīgs par laika nišu koordinēšanu, un ka šī dienesta izveide pilnībā ļaus nodrošināt koordinatora neatkarību, Portugāles Republika pati ir atzinusi, ka šobrīd koordinators nav funkcionāli neatkarīgs.

26. Attiecībā uz koordinatora finansēšanas sistēmu, tā ir neatkarīga, kā to pieprasa grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunkts, tikai tādā gadījumā, ja koordinatoram ir atsevišķa grāmatvedība, tas pārvalda atsevišķu budžetu un to nefinansē viena vai vairākas ieinteresētās puses. Tomēr šajā gadījumā *DCNS* pilnībā finansē *ANA*, kas tāpat apstiprina tās budžetu. Tāpēc Komisija uzskata, ka *DCNS* finansiāli nav neatkarīga no *ANA*.

27. Komisijas prasījumi Tiesai ir šādi:

— konstatēt, ka, nenodrošinot koordinatora neatkarību, Portugāles Republika nav izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punktu un

— piespriest Portugāles Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

IV – **Tiesvedība tiesā**

28. Iebildumu rakstā Portugāles Republika apgalvo, ka *DCNS* atbilst grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta prasībām.

29. Portugāles Republika apgalvo, ka *ANA* nevar uzskatīt par ieinteresēto pusi, no kuras būtu jānodala *DCNS*. Tā kā grozītajā Regulā Nr. 95/93 ieinteresētās puses nav definētas, vienīgi katra atsevišķa gadījuma izvērtēšana ļaujot kvalificēt ieinteresēto pusi. Tomēr, tikai no *ANA* lidostas vadības dienesta statusa izdarot secinājumus, ka tā būtu kvalificējama par ieinteresēto pusi, Komisija šādu vērtējumu neesot veikusi. Turklāt *ANA* interesēs esot saņemt maksimāli lielu lidostas maksu apjomu. Tā esot ieinteresēta, lai pēc iespējas lielākam skaitam aviosabiedrību tiktu piešķirtas laika nišas, nevis lai *DCNS* sniegtu priekšrocības kādai konkrētai aviosabiedrībai. Citādi tas būtu gadījumā, ja *ANA* piederētu aviosabiedrības kapitāla daļas, kas šajā gadījumā tā nav.

30. Pieņemot, ka *ANA* tiek uzskatīta par ieinteresēto pusi, Portugāles Republika neesot mazākā mērā ņēmusi vērā grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktu. Faktiski ar šo tiesību normu netiekot uzlikts pienākums nodrošināt, lai koordinators būtu no lidostas vadības dienesta nodalīta juridiska persona: tajā esot vienkārši pieprasīta funkcionāla nodalīšana. *DCNS* un *ANA* tomēr esot funkcionāli nodalītas, jo *DCNS* viena pati pārvalda laika nišu koordinēšanu, nesaņemot norādījumus no *ANA*, tās lēmumus neapstiprina *ANA* valde, un *DCNS* ir pašai sava grāmatvedība un personāls.

31. Savukārt grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā noteiktā finansēšanas sistēma, kas garantē koordinatoram neatkarīgu statusu, neesot tāds nosacījums, kura neievērošana automātiski nozīmētu šīs tiesību normas pārkāpumu: to vajadzētu uzskatīt tikai par vienu no elementiem (turklāt pakārtotu), kas tiek ņemti vērā, lai noteiktu koordinatora neatkarību. Tas, ka nav ieviesta laika nišu piešķiršanas maksa, nenozīmējot, ka var secināt, ka *DCNS* nav neatkarīga.

32. Portugāles Republikas prasījumi Tiesai ir šādi:

— atzīt, ka koordinators atbilst prasībai par funkcionālu neatkarību, kas noteikta grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā;

— atzīt, ka Portugāles Republika ir izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar piemērojamām Savienības tiesībām;

— prasību noraidīt kā nepamatotu un

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

33. Savā replikas rakstā Komisija apgalvo, ka *ANA* grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē lidostu vadības dienesta statusā ir uzskatāma par ieinteresēto pusi, nepastāvot nepieciešamībai pierādīt, ka šajā gadījumā tā ir ieinteresēta, lai laika nišas tiktu piešķirtas kādai konkrētai aviosabiedrībai. Komisija uzskata, ka lidostas vadības dienests var būt ieinteresēts, lai laika nišas tiktu piešķirtas tā līgumslēdzējām pusēm, piemēram, lidostas telpu nomniekiem, vai konkrētām aviosabiedrībām. Šajā ziņā Komisija norāda, ka ir savādi, ka *DCNS* pēc *ANA* privatizēšanas turpina veikt koordinatora darbības, lai gan šis pienākums *ANA* nav ticis piešķirts sabiedrisko pakalpojumu koncesijas ietvaros un *ANA* to veic bez atlīdzības.

34. Komisija uzskata, ka *DCNS* un *ANA* nav tikušas funkcionāli nodalītas. Tā kā *DCNS* bija *ANA* struktūrvienība, tās ziņojumu un gada pārskatus atbilstoši Portugāles komercsabiedrību kodeksa 405. un 406. pantam pārbauda *ANA* valde. Vienīgi "Ķīnas mūris" starp *DCNS* un *ANA* varētu nodrošināt *DCNS* neatkarību.

35. Tas, ka *DCNS* ir atsevišķa grāmatvedība, nav pierādījums tam, ka tai ir atsevišķs finansējums, kas garantē tās neatkarīgu statusu. Patiesi, jebkura komercsabiedrības struktūrvienība varētu vest šādu grāmatvedību, kuru pēc tam iekļauj šīs sabiedrības grāmatvedībā. Šajā lietā Komisija uzskata, ka *ANA* apmaksā *DCNS* izdevumus un atgūst tās parādus un *DCNS* finanšu gada bilanci iekļauj *ANA* konkrētā finanšu gada budžetā.

36. Visbeidzot, Komisija uzsver, ka Portugāles Republikas prasījumi, kuros lūgts Tiesai atzīt, ka *DCNS* atbilst prasībai par funkcionālo neatkarību un ka Portugāles Republika ir izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar Savienības tiesībām, ir nepieņemamas pretprasības, jo Līgumā par Eiropas Savienības darbību nav paredzēts prasības veids, ar kuru Tiesa konstatētu atbilstību Savienības tiesībām.

37. Savā atbildes rakstā uz repliku Portugāles Republika uzsver, ka 2008. gada paziņojums, kurā it īpaši ir pieprasīts, lai koordinators netiktu pilnībā finansēts no lidostas vadības dienesta, ir jāskata kopā ar grozītās Regulas Nr. 95/93 tekstu. Komisijas paziņojumi dalībvalstīm neesot saistoši. Savukārt attiecībā uz ieinteresētās puses jēdzienu Portugāles Republika atkārto, ka, tā kā šajā gadījumā vērtējums nav veikts, Komisija esot vienīgi pierādījusi, ka *ANA* kā lidostas vadības dienests var būt ieinteresētā puse, nevis ka tā patiešām ir ieinteresētā puse. Portugāles Republika uzsver, ka laika nišu piešķiršana ir tehniska rakstura darbība, par ko nelemj *ANA* valde. Portugāles Republika uztur divus prasījumus, par kuriem Komisija izvirzīja iebildi par nepieņemamību.

V – **Vērtējums**

38. Pirms pievēršos prasības būtībai, es vērtēšu pirmos divus Portugāles Republikas prasījumus, par kuriem Komisija apgalvo, ka tie ir nepieņemami.

A – *Par Portugāles Republikas pirmo divu prasījumu pieņemamību*

39. Portugāles Republika lūdz Tiesu ne vien noraidīt prasību un piespriest Komisijai atlīdzināt izdevumus, bet arī, pirmkārt, atzīt, ka "Portugālē pašreizējais koordinators nodrošina, ka tiek ievērota prasība par funkcionālo neatkarību, kas paredzēta grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā", un, otrkārt, atzīt, ka "Portugāles Republika ir izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar tai piemērojamām Savienības tiesībām". Savā atbildes rakstā uz repliku Portugāles Republika precizē, ka ar šo pēdējo minēto prasījumu tā vēlējās lūgt Tiesai atzīt, ka Portugāles Republika ir izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar grozīto Regulu Nr. 95/93.

40. Komisija uzskata, ka šīs pretprasības ir nepieņemamas.

41. Šajā ziņā es atgādināšu, ka saskaņā ar LESD 259. pantu dalībvalstij tiek ļauts celt Tiesā prasību par to, lai tā atzītu, ka cita dalībvalsts nav izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar Savienības tiesībām: tomēr šis pants neļauj dalībvalstij iesniegt Tiesai apelācijas sūdzību par to, lai tā konstatētu, ka minētā dalībvalsts *pati* nav izpildījusi savus pienākumus.

42. Turklāt jānorāda, ka neviena Līguma par Eiropas Savienības darbību tiesību norma nepiešķir Tiesai pilnvaras ieņemt nostāju ar pozitīvu paziņojumu. Ja Tiesai būtu jānoraida šī prasība, tā atzītu, ka Portugāles Republika ir izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punktu, tomēr Portugāles Republika nevar celt prasību ar šādu priekšmetu.

43. Turklāt nav svarīgi, ka Portugāles Republikas celtā prasība ir par koordinatora darbību vai Portugāles Republikas darbību atbilstību grozītajai Regulai Nr. 95/93. Dalībvalstij tiek pārmesta pienākumu neizpilde, pat ja notikušajā vainojama kāda no tās iestādēm[9], vai tas būtu valsts likumdevējs, valsts tiesa vai šajā gadījumā – koordinators, kurš pilda reglamentējošus pienākumus (proti, laika nišu piešķiršanu).

44. Tādējādi pirmais un otrais Portugāles Republikas prasījums ir jāatzīst par nepieņemamiem.

B – *Par lietas būtību*

45. Grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts, ka koordinators ir "funkcionāli nodalīts no jebkuras konkrētas ieinteresētās puses". Tādējādi, lai noteiktu, ka Portugāles Republika nav izpildījusi savus pienākumus atbilstoši grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punktam, Komisijai ir jāpierāda, pirmkārt, ka *ANA* ir ieinteresētā puse un, otrkārt, ka *DCNS* nav funkcionāli nodalīta no *ANA*. Abus šos jautājumus iztirzāšu katru atsevišķi. Analizējot funkcionālu nodalīšanu, es pārbaudīšu, vai prasība, ka "koordinatora darbību finansēšanas sistēmai [jābūt] tādai, kas viņam garantē neatkarīgu statusu", kas noteikta šī 4. panta 2. punkta b) apakšpunkta otrajā teikumā, ir uzskatāma kā pilnīgi atsevišķs nosacījums, atsevišķi no nosacījuma par funkcionālu nodalīšanu, vai arī neatkarīgs finansējums ir tikai norāde uz funkcionālu nodalīšanu.

1) Par ieinteresētās puses jēdzienu

46. Man šķiet grūti apstrīdēt to, ka lidostas vadības dienests var tikt kvalificēts par ieinteresēto pusi.

47. Grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka koordinators ir funkcionāli jānodala no "jebkuras" ieinteresētās puses. Manuprāt, par ieinteresētajām pusēm var kvalificēt ne tikai puses, kuras ir tieši ieinteresētas laika nišu sadalē, proti, aviosabiedrības, kuras no tā gūst labumu, bet tāpat arī puses, kuras tajā ir netieši ieinteresētas, piemēram, koordinētās lidostas vadības dienestu.

48. Grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 8. punkts apstiprina šādu nostāju. Tajā ir noteikts, ka koordinators paziņo "ieinteresētajām pusēm, tostarp koordinācijas komitejas [..] locekļiem", informāciju par pieprasītajām, piešķirtajām un vēl pieejamajām laika nišām. Vadības dienests ietilpst koordinācijas komitejā[10]. Tātad tas ir uzskatāms par ieinteresēto pusi.

49. Turklāt jānorāda, ka Portugāles Republika neapstrīd to, ka vadības dienests *varētu* tikt kvalificēts par ieinteresēto pusi.

9 — Spriedums Komisija/Beļģija (77/69, EU:C:1970:34, 15. punkts).

10 — Skat. grozītās Regulas Nr. 95/93 5. panta 1. punktu.

50. Grūtības šeit slēpjas tajā, lai noteiktu, kāds pierādīšanas slogs gulstas uz Komisiju. Tā apgalvo, ka kvalificēšana par ieinteresēto pusi izriet tikai no lidostas vadības dienesta statusa, savukārt Portugāles Republika apgalvo, ka kvalificēšana par ieinteresēto pusi nevar tikt izsecināta no vadības dienesta statusa, un to, kāda ir vadības dienesta ieinteresētība laika nišu sadalē, ir jānosaka katrā gadījumā atsevišķi.

51. Lai noteiktu, vai vadības dienests ir uzskatāms par ieinteresēto pusi vai arī Komisijai ir jāpierāda, ka vadības dienests šajā lietā ir ieinteresēts laika nišu sadalē, es vispirms izskatīšu to, kādas varētu būt vadības dienesta ekonomiskās intereses laika nišu sadalē, un pēc tam izvērtēšu secinājumus, kas no tā izdarāmi attiecībā uz pierādījumiem par šādu interesi.

a) Par vadības dienesta ieinteresētību laika nišu sadalē

52. Pirmkārt, vadības dienests, manuprāt, var būt ieinteresēts sniegt konkrētajai aviosabiedrībai priekšrocības laika nišu sadalē, jo tam pieder šīs aviosabiedrības kapitāldaļas.

53. Otrkārt, vadības dienests var būt ieinteresēts, lai aviosabiedrībām, kuras maksā visaugstākās lidostas maksas, būtu priekšrocības laika nišu sadalē. Lidostas maksas, kuras Portugāles Republika piemin, neprecizējot to mērķi, saskaņā ar definīciju, kas sniegta Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 11. marta Direktīvā 2009/12/EK par lidostas maksām[11], ir maksājums, kuru vadības dienestam [lidostas administrācijai] maksā aviosabiedrības par tādu pakalpojumu izmantošanu, kurus nodrošina vienīgi vadības dienests, tostarp pakalpojumiem, kuri ir saistīti ar gaisakuģa pacelšanos un nolaišanos[12]. Lai arī ar Direktīvu 2009/12 vadības dienestam tiek aizliegts piemērot diskriminējošas maksas, tam tiek ļauts dažādot konkrētu lidostas pakalpojumu kvalitāti un apjomu un diferencēt lidostas maksu apmēru atbilstoši šādu pakalpojumu kvalitātei un apjomam[13]. Tātad vadības dienests varētu būt ieinteresēts, lai aviosabiedrībai, kurai tas sniedz labākos pakalpojumus, piemēram, nodod tās rīcībā visu termināli[14], un no kuras tas attiecīgi iekasē augstāko lidostas maksu, būtu priekšrocības laika nišu sadalē.

54. Šajā ziņā mani nepārliecina Portugāles Republikas arguments, saskaņā ar kuru vadības dienests ir ieinteresēts, lai laika nišas tiktu piešķirtas iespējami lielākam skaitam aviosabiedrību, jo tad tas saņemtu vairāk lidostas maksājumu. Šajā argumentā nav ņemta vērā pakalpojumu diferencēšana, tātad iepriekšējā punktā aprakstīto maksu diferencēšana.

55. Treškārt, ir iespējams, ka vadības dienests neaprobežojas tikai ar lidostas infrastruktūras pārvaldīšanu, bet veic arī citas darbības, piemēram, ir aktīvs lidlauka pakalpojumu tirgū, sniedzot lidlauka pakalpojumus pakārtotajā tirgū. Lidlauka sniegtie pakalpojumi, kas atšķiras no pakalpojumiem, par kuriem iekasē šo secinājumu 53. punktā minētās lidostas maksas[15], konkrēti, saskaņā ar definīciju, kas sniegta Padomes 1996. gada 15. oktobra Direktīvā 96/67/EK par pieeju lidlauka sniegto pakalpojumu tirgum Kopienas lidostās[16], ietver pasažiera biļešu un pasu pārbaudi, bagāžas apstrādi un transportēšanu, gaisa kuģa tīrīšanu un degvielas uzpildi[17]. Lidlauka pakalpojumi ir pakalpojumi, kurus aviosabiedrībām var sniegt vadības dienests vai neatkarīgi pakalpojumu sniedzēji. Tāpat aviosabiedrība var pati sniegt šādus pakalpojumus. Tādējādi, ja vadības dienests darbojas

11 — OV L 70, 11. lpp.

12 — Skat. Direktīvas 2009/12 2. panta 4) apakšpunktu.

13 — Skat. Direktīvas 2009/12 10. panta 1. punktu.

14 — Direktīvas 2009/12 10. pantā starp pakalpojumiem, kuriem vadības dienests var diferencēt kvalitāti un apjomu, ir noteikta iespēja atvēlēt termināli vai termināļa daļu.

15 — Skat. Direktīvas 2009/12 1. panta 4. punktu.

16 — OV L 272, 36. lpp.

17 — Skat. Direktīvas 96/67 pielikumu.

lidlauka pakalpojumu tirgū, aviosabiedrības ir vai nu tā klienti, vai konkurenti [18]. Tādējādi tas var būt ieinteresēts, lai aviosabiedrībai, kura ir svarīgs klients, būtu priekšrocības laika nišu sadalē vai, gluži otrādi, lai aviosabiedrība, kura ir tā konkurente lidlauka pakalpojumu sniegšanā, laika nišu sadalē atrastos nelabvēlīgākā situācijā [19].

56. Ceturtkārt, vadības dienests, ja tas ir publisks vai valsts uzņēmums, var būt ieinteresēts laika nišu sadalē dot priekšroku nacionālajai aviosabiedrībai [20]. Tādā gadījumā vadības dienests nerīkojas savās, bet gan trešās personas, proti, valsts pārvadātāja, interesēs; tas tomēr var ietekmēt koordinatoru [21].

57. Es jau iepriekš pieminēju, ka vadības dienests var būt ieinteresēts laika nišu piešķiršanā. Vai var uzskatīt, ka tam kā vadības dienestam automātiski ir šāda interese, vai arī Komisijai pārkāpuma procedūras ietvaros jāpierāda šādas intereses?

b) Par pierādījumu attiecībā uz vadības dienesta ieinteresētību laika nišu piešķiršanā

58. Uz iepriekšējā punktā uzdoto jautājumu, manuprāt, ir jāatbild, ka vadības dienests ir kvalificējams par ieinteresēto pusi, bez vajadzības pārbaudīt, vai šajā gadījumā tas ir ieinteresēts laika nišu piešķiršanā.

59. Manuprāt, varētu būt sarežģīti pierādīt vadības dienesta ieinteresētību laika nišu sadalē. Lai pierādītu, ka vadības dienests šajā gadījumā ir ieinteresēts laika nišu sadalē, Komisijai būtu jāpierāda, ka tam patiešām pieder kapitāla daļas aviosabiedrībā, kura izmanto koordinēto lidostu, ka tas aviosabiedrībai iznomā visu termināli vai ka tas piedalās lidlauka pakalpojumu tirgū. Ja vadības dienestam pieder viss aviosabiedrības pamatkapitāls, šķiet acīmredzami, ka tas būtu uzskatāms par ieinteresēto pusi. Bet vai tas tā arī būtu, ja tam piederētu tikai, piemēram, viena piektā daļa no šīs aviosabiedrības kapitāla? Ja vadības dienests iznomā terminālі aviosabiedrībai, šķiet acīmredzams, ka

18 — Šajā ziņā skat. Papy, R. *L'aviation commerciale et le droit antitrust*, Presses universitaires d'Aix-Marseille, 2013, kura 646. punktā ir minēts: "kopš tika īstenota lidlauka pakalpojumu liberalizācija [ar Direktīvu 96/67], to lidostu pārvaldītāju skaits, kas sniedz lidlauka pakalpojumus, nav ievērojami mainījies (1996. gadā – 15 dalībvalstīs). To lidlauka pakalpojumu sniedzēju tirgus daļa, kuri ir lidostas pārvaldītāju filiāles, ir samazinājusies, taču tā vēl aizvien ir pietiekami liela. Šī situācija var radīt iespējamus interešu konfliktus, kuri visi direktīvā nav paredzēti, un tas attiecīgi var papildus prasīt likt lietā konkurences tiesības. Konkurences ierobežojumi vienlaikus attiecas uz piekļuvi pašam tirgum (nepamatots piekļuves atteikums pakalpojumu sniedzējiem), ekspluatācijas apstākļu kvalitāti tirgū (diskriminējošs ekspluatācijas vietu un platību sadalījums) un maksām par piekļuvi tirgum (diskriminējošās maksas)".
Skat. arī Komisijas 2007. gada 24. janvāra ziņojumu COM(2006) 821, galīgā redakcija, par Direktīvas 96/67 piemērošanu, kura 16. punktā ir minēts, ka "daudzās dalībvalstīs ([..] Portugālē) lidostas operators ir aktīvs lidlauka pakalpojumu tirgū, sniedzot lidlauka pakalpojumus, un līdz ar to ir tiešais konkurents lidlauka pakalpojumu sniedzējiem un gaisa pārvadātājiem, kas sniedz šos pakalpojumus trešām personām [..]. Daudzās lielākajās lidostās, kurās pietiekoši liels skaits pakalpojumu sniedzēju ir ieinteresēti piedāvāt savus pakalpojumus vai kurās lidostu lietotāji arī sniedz lidlauka pakalpojumus trešām personām, lidostu vadības dienesti ir aktīvi šajā tirgū, sniedzot lidlauka pakalpojumus. Daudzās šādās lidostās tiem ir dominējošā pozīcija, kuru dēļ konkurentam vai jaunpienācējam ir grūti iegūt (papildu) tirgus daļu".

19 — Šajā ziņā skat. Francijas Konkurences padomes 1998. gada 2. jūnija lēmumu Nr. 98-D-34 par konkurences situāciju lidlauka pakalpojumu tirgū Orlī lidostā un telpām un platībām, kas nepieciešamas aviosabiedrību darbībai, ko *Aéroports de Paris* tām piešķīrušas Orlī lidostā (minēts Papy, R., minēts iepriekš). Šajā lēmumā Konkurences padome konstatēja, ka, atsakot aviosabiedrībai *TAT* atvērt jaunus maršrutus no Orlī rietumu termināļa, bet atļaujot tos atvērt no Orlī dienvidu termināļa, *Aéroports de Paris*, Orlī lidostas vadības dienests, ir ļaunprātīgi izmantojis savu (monopola) stāvokli Orlī lidostas infrastruktūras pakalpojumu tirgū. Padome atsaucas uz to, ka rietumu terminālī *TAT* pati nodrošināja lidlauka pakalpojumus, savukārt Orlī dienvidu terminālī situācija bija atšķirīga, jo tajā *TAT* bija spiesta izmantot vadības dienesta sniegtos lidlauka pakalpojumus: "uzskatot [..], ka sabiedrībai *TAT*, kura, izmantojot Orlī rietumu termināli, nodrošināja lidlauka pakalpojumus ar sevis pašas īpaši apmācītu personālu, pēc tās pārcelšanas uz Orlī dienvidu termināli [..] [*Aéroports de Paris*] uzspieda izmantot vienīgi [*Aéroports de Paris*] personālu, lai nodrošinātu pasažieru plūsmas apkalpošanu; ka, tādējādi neļaujot sabiedrībai *TAT* izmantot pašai savu personālu, bet liekot izmantot lidlauka pakalpojumus, ko vadības dienests sniedz Orlī dienvidu terminālī, [*Aéroports de Paris*] ir diskriminējoši izturējušās pret sabiedrību *TAT*".

20 — Tāpat vadības dienestam var rasties kārdinājums piešķirt nacionālajām aviosabiedrībām diskriminējošas atlaides nolaišanās maksām (skat. spriedumu Portugāle/Komisija, C-163/99, EU:C:2001:189, 56. punkts: "atlaižu sistēma, šķiet, ir labvēlīgāka konkrētām aviosabiedrībām, šajā gadījumā *de facto* nacionālajām aviosabiedrībām").

21 — Šajā ziņā skat. Komisijas 1995. gada 28. jūnija Lēmumu 95/364/EK atbilstoši EK līguma 90. panta 3. punktam (OV L 216, 8. lpp.), kura 17. punktā ir minēts: "šajā lietā, [..] [*Régie des Voies Aériennes*, *Bruxelles-Zaventem* lidostas vadības dienests] necenšas saglabāt klientus vai piesaistīt jaunus klientus [..], bet valsts ar tās starpniecību dod priekšroku konkrētam uzņēmumam, šajā gadījumā nacionālajai kompānijai *Sabena*".

tas ir kvalificējams par ieinteresēto pusi. Bet vai tas tā arī būtu, ja tas šai aviosabiedrībai iznomā tikai atsevišķas termināļa daļas, vai, lai arī piedaloties lidlauka pakalpojumu tirgū, tam tajā ir tikai neliela šī tirgus daļa? Lai pierādītu vadības dienesta ieinteresētību laika nišu sadalē, ir jāveic lidostas infrastruktūras tirgus un tam pakārtoto tirgu analīze.

60. Turklāt gadījumā, ja vadības dienests pats negūst labumu no laika nišu piešķiršanas, bet tikai sniedz priekšrocības valsts pārvadātājam, ar ko tas pats nav saistīts [22], es neredzu, kā Komisija varētu pierādīt, ka vadības dienests pats ir ieinteresēts laika nišu sadalē. Šāda situācija rada risku, ka pastāv iespēja izvairīties no grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunkta piemērošanas, lai gan tādējādi – kā jau es to minēju – tas varētu būt pamats ļaunprātīgai izmantošanai.

61. Tādējādi prasība, lai Komisija pierāda, ka vadības dienests ir ieinteresētā puse, varētu novest pie tā, ka situācijas, kad vadības dienests nav īpaši ieinteresēts laika nišu sadalē (piemēram, ja tam lidlauka pakalpojumu tirgū ir maza tirgus daļa) vai šīs intereses skar nākotnes plānus (ja tas plāno nomāt no aviosabiedrības visu termināli), nemaz netiek skatītas, veicot koordinatora funkcionālas nodalīšanas pārbaudi. Manuprāt, tomēr tikai sistemātiska koordinatora un vadības dienesta funkcionālas nodalīšanas pārbaude atbilst Regulas Nr. 95/93 mērķim, proti, laika nišu piešķiršanai atbilstoši "neitrāliem, pārskatāmiem un nediskriminējošiem noteikumiem" [23], kas nozīmē, ka koordinatoram jābūt tādam, par kura "neitralitāti nav jāšaubās" [24]. *A fortiori* tas ir vienīgais veids, kā īstenot Regulas Nr. 793/2004 mērķi, proti, stiprināt koordinatora neatkarību, nodrošinot tam "pilnīgi neatkarīgu statusu" [25].

62. Šajā ziņā es vēlētos pieminēt spriedumu Komisija/Vācija [26], kurš, lai gan tika pasludināts citā, personas datu apstrādes jomā, man šķiet aktuāls. Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīvas 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti [27] 28. panta 1. punktā ir noteikts, ka katra dalībvalsts paredz to, ka viena vai vairākas valsts iestādes ir atbildīgas par noteikumu, ko dalībvalstis pieņēmušas saskaņā ar šo direktīvu, piemērošanas pastāvīgu kontroli tās teritorijā un šīs iestādes "tām uzticēto pienākumu izpildē darbojas pilnīgi neatkarīgi". Spriedumā Komisija/Vācija Tiesa ir lēmusi par Vācijas tiesību aktiem, kas nodod uzraudzības iestādi valsts aizbildniecībā, precīzāk, konkrētās federālās zemes aizbildniecībā. Tā norāda, ka tās valdība "*var* būt ieinteresēta neievērot attiecīgās tiesību normas par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi" vai nu tāpēc, ka tā pati apstrādā šādus datus, vai arī tāpēc, ka tai ir nepieciešams piekļūt, tostarp nodokļu vai represīvos nolūkos, trešo personu īpašumā esošiem personas datiem, vai arī tāpēc, ka tā vēlas, lai sabiedrības, kas ir ekonomiski nozīmīgas federālajai zemei, nebaidītos no uzraudzības iestādēm [28]. Tiesa secina, ka, tā kā ir konstatējama federālās zemes pārraudzība, uzraudzības iestāde nepilda savus pienākumus pilnīgi neatkarīgā statusā, kā to pieprasa Direktīvas 95/46 28. panta 1. punkts [29].

22 — Skat. šo secinājumu 56. punktu.

23 — Skat. grozītās Regulas Nr. 95/93 preambulas otro apsvērumu un 4. panta 2. punkta c) apakšpunktu.

24 — Skat. grozītās Regulas Nr. 95/93 preambulas piekto apsvērumu.

25 — Skat. Regulas Nr. 793/2004 preambulas 6. apsvērumu.

26 — Spriedums Komisija/Vācija, C-518/07, EU:C:210:215.

27 — OV L 281, 31. lpp.

28 — Mans izcēlums. Spriedums Komisija/Vācija, C-518/07, EU:C:2010:125, kura 35. punktā ir noteikts: "konkrētā federālās zemes valdība var būt ieinteresēta neievērot attiecīgās tiesību normas par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi gadījumā, kad runa ir par šādu datu apstrādi, ko veic privātais sektors. Šī valdība pati var būt ieinteresētā puse šādā apstrādē, ja tā pati tajā piedalās vai varētu piedalīties, piemēram, publiskās un privātās partnerības ietvaros vai publisko tiesību līgumu, kas noslēgti ar privāto sektoru, ietvaros. Šī valdība var būt arī īpaši ieinteresēta, ja tai ir nepieciešams vai pat vienkārši lietderīgi piekļūt datu bāzēm, lai veiktu kādus noteiktus savus pienākumus, tostarp nodokļu jomā vai represīvos nolūkos. Šai pašai valdībai, piemērojot minētās tiesību normas, turklāt var arī būt vēlme piešķirt ekonomiska rakstura priekšrocības atsevišķām sabiedrībām, kas ir ekonomiski nozīmīgas federālajai zemei vai reģionam".

29 — Spriedums Komisija/Vācija, C-518/07, EU:C:2010:125, kura 36. punktā ir minēts: "iespēja vien, ka pārraudzības iestādes var īstenot politisko ietekmi pār uzraudzības iestāžu lēmumiem, ir pietiekama, lai radītu šķēršļus neatkarīgai to pienākumu izpildei".

63. Citiem vārdiem, lai gan grozītajā Regulā Nr. 95/93 nav definētas ieinteresētās puses un tāpat arī Direktīvā 95/46 nav precizēts tas, no kurām personām uzraudzības iestādēm jābūt neatkarīgām, tādā situācijā, kas līdzinās mūsu gadījumam, Tiesa uzskata, ka uzraudzības iestādes neatkarība ir apdraudēta nevis tad, kad federālā zeme ir ieinteresēta šo iestādi ietekmēt, bet jau tad, kad tā var būt ieinteresēta to darīt. Šāds risinājums ir jo nozīmīgāks, ņemot vērā, ka ģenerāladvokāts J. Mazaks [*J. Mazák*] izdarīja gluži pretēju secinājumu: viņš uzskatīja, ka Komisijai būtu vajadzējis sniegt pierādījumu par uzraudzības sistēmas nefunkcionēšanu vai federālās zemes pastāvīgu praksi, kas traucē uzraudzības iestādei neatkarīgi izpildīt savus pienākumus [30].

64. Es ierosinu pieņemt šajā lietā līdzīgu argumentāciju tai, kuru Tiesa sniegusi spriedumā Komisija/Vācija. Pietiek, ka viena puse varētu būt ieinteresēta laika nišu sadalē, lai attiecīgai dalībvalstij būtu pienākums nodrošināt tās un koordinatora funkcionālu nodalīšanu. Tomēr attiecībā uz vadības dienestu jau iepriekš esmu norādījis, ka tam var būt dažādas intereses saistībā ar laika nišu piešķiršanu. Šīs intereses izriet no tā kā vadības dienesta statusa, tieši tāpat kā federālās zemes intereses, kas uzskaitītas Tiesas spriedumā Komisija/Vācija [31], izriet no ekonomiskā operatora un nodokļu un represīvās iestādes statusa.

65. Līdz ar to kvalificēšana par ieinteresēto pusi, manuprāt, ir jāsecina, vadoties no koordinētās lidostas vadības dienesta statusa vien.

66. Šajā lietā saskaņā ar Dekrētlikuma Nr. 109/2008 5. panta 1. punktu *ANA* ir kvalificēta kā attiecīgo četru koordinēto lidostu vadības dienests. Tādēļ nav nozīmes tam, ka Komisijas argumenti vispārīgi attiecas uz vadības dienesta kvalificēšanu par ieinteresēto pusi, nevis uz attiecīgā vadības dienesta šajā lietā, proti, *ANA*, kvalificēšanu par ieinteresēto pusi [32]. Tā sava vadības dienesta statusa dēļ vien ir uzskatāma par ieinteresēto pusi grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē.

67. Tāpēc, lai noteiktu, ka Portugāles Republika nav izpildījusi savus pienākumus atbilstoši grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktam, Komisijai ir jāpierāda, ka tā nav nodrošinājusi *DCNS* un *ANA* funkcionālu nodalīšanu.

2) Par koordinatora darbību funkcionālu nodalīšanu

68. Jāatceras, ka grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir pieprasīts, ka dalībvalsts, kas atbildīga par koordinēto lidostu, nodrošina koordinatora neatkarību, funkcionāli nodalot koordinatoru no jebkuras konkrētas ieinteresētās puses, un ka koordinatora darbību finansēšanas sistēma ir tāda, kas viņam garantē neatkarīgu statusu.

69. Funkcionāla nodalīšana starp koordinatoru un ieinteresētajām pusēm, kas noteikta grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā, manuprāt, ir jāsaprot kā funkciju, t.i., darbību, nodalīšana. Turklāt grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunkta otrajā teikumā ir skaidra atsauce uz koordinatora "darbībām", tajā pieprasot tādu "koordinatoru darbību" finansēšanas sistēmu, kas viņam garantē neatkarīgu statusu. Tāpat pirms grozījumiem ar Regulu Nr. 793/2004 Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punktā bija atsauce uz koordinatora "pienākumiem": tajā bija paredzēts, ka koordinators "pilnīgi neatkarīgi izpilda šajā regulā noteiktos pienākumus". Līdz ar to grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunkts uzliek pienākumu dalībvalstīm nodrošināt, lai šajā regulā noteiktās koordinatora darbības, proti, it īpaši laika nišu piešķiršana aviosabiedrībām un kontrole pār

30 — Ģenerāladvokāta *J. Mazák* secinājumi lietā Komisija/Vācija, C-518/07, EU:C:2009:694, kuru 34. punktā ir minēts: "Es uzskatu, ka Komisija nav izpildījusi tai noteikto pierādīšanas pienākumu. Tā nav pierādījusi nedz uzraudzības sistēmas nefunkcionēšanu, nedz uzraudzības iestāžu pastāvīgās prakses – tām piešķirtās kompetences ļaunprātīgas izmantošanas – pastāvēšanu, kā rezultātā tiktu traucēta personas datu aizsardzības kontroles iestāžu pilnīgi neatkarīga pienākumu izpilde".

31 — Spriedums Komisija/Vācija, C-518/07, EU:C:2010:125.

32 — Izņemot argumentu par *ANA* privatizēšanu, kas minēts šo secinājumu 33. punktā, kurš tomēr neizskaidro, kāpēc pēc privatizēšanas *ANA* turpina nodrošināt koordinēšanu.

to, kā aviosabiedrības ievēro šīs laika nišas [33], tiktu nodalītas no ieinteresēto pušu darbībām. It īpaši koordinatora darbības ir jānodala no koordinētās lidostas vadības dienesta darbībām, vai tā būtu lidostas infrastruktūras pārvaldība vai citi pienākumi, ko tas var veikt, piemēram, lidlauka pakalpojumu sniegšana.

70. Grozītajā Regulā Nr. 95/93 nav sniegtas nekādas norādes par funkcionālas nodalīšanas kritērijiem.

71. Komisija apgalvo, ka, lai gan grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā nav pieprasīts, lai koordinators būtu no ieinteresētās puses atsevišķa juridiska persona, tomēr, ja attiecīgā dalībvalstī šāda persona ir radusies, tas būtu jāņem vērā, lai novērtētu funkcionālu nodalīšanu. Tomēr šajā lietā *DCNS* ir *ANA* nodaļa un *DCNS* personāls un biroji ir *ANA* personāls un biroji. Turklāt, tā kā *ANA* ir akciju sabiedrība, tad tās valde atbilstoši Portugāles komercsabiedrību kodeksa 405. un 406. pantam pārvalda šīs sabiedrības darbību, tostarp arī *DCNS* darbību. Tāpēc Komisija uzskata, ka *DCNS* un *ANA* nav tikušas funkcionāli nodalītas.

72. Man šķiet, ka, pieprasot nodalīt vienīgi darbības, grozītajā Regulā Nr. 95/93 nav pieprasīta juridiska nodalīšana, proti, tā ļauj dalībvalstīm izlemt, vai koordinatora pienākumu izpildei tās vēlas nodibināt atsevišķu juridisku personu. Turpinājumā īsi pievērsīšos šim jautājumam, tad piedāvāšu, pēc analoģijas ar Tiesas judikatūru citās jomās, kritērijus funkcionālas nodalīšanas novērtēšanai. Pēc tam es pētīšu neatkarīgu finansēšanas sistēmu, kas skaidri paredzēta grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā, lai noteiktu, vai tā būtu jānosaka kā funkcionālas nodalīšanas kritērijs vai kā pilnīgi atsevišķa prasība.

a) Par atsevišķas juridiskas personas izveidi

73. Man šķiet neapstrīdami, ka ar grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktu dalībvalstīm netiek uzlikts pienākums izveidot atsevišķu juridisku personu laika nišu sadalei.

74. Faktiski, ja Savienības likumdevēja nodoms būtu bijis uzlikt pienākumu nodibināt atsevišķu juridisko personu, tas to būtu skaidri darījis zināmu, līdzīgi kā tas izdarīts citās jomās [34]. Turklāt Komisijas priekšlikums par "institucionālu nodalīšanu" starp koordinatoru un ieinteresētajām pusēm [35], kas tika formulēts Regulas Nr. 793/2004 sagatavošanas darbos, netika pieņemts.

33 — Skat. grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 5.–8. punktu.

34 — Skat. it īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 26. februāra Direktīvu 2001/14/EK par dzelzceļa infrastruktūras jaudas iedalīšanu un maksas iekasēšanu par dzelzceļa infrastruktūras lietošanu un drošības sertifikāciju (OV L 75, 29. lpp.), kuras 14. panta 2. punktā ir prasība, lai infrastruktūras pārvaldītājs "savas *juridiskās* formas, uzbūves vai lēmumu pieņemšanas funkciju dēļ ir neatkarīgs no kāda dzelzceļa pārvadājumu uzņēmuma" (mans izcēlums). Lietā, kur tika apstrīdēta iestādes, kas atbild par sliežu ceļu piešķīrumu, *Direction des circulations ferroviaires* [Dzelzceļa satiksmes direkcija], neatkarība, Tiesa nolēma, ka Francijas noteikumi nenodrošina šīs organizācijas juridisku neatkarību, jo tas bija dzelzceļa pārvadājumu uzņēmuma [*Société nationale des chemins de fer français*] struktūrvienība: Tiesa norādīja, ka tam "nav no *SNCF* nodalītas juridiskās personas [statusa]" (spriedums Komisija/Francija, C-625/10, EU:C:2013:243, 52. punkts).
Skat. arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvu 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem (pamatdirektīva) (OV L 108, 33. lpp.), kuras 3. panta 2. punktā ir noteikts, ka "dalībvalstis garantē valsts pārvaldes iestāžu neatkarību, nodrošinot, ka tās ir juridiski patstāvīgas un funkcionāli neatkarīgas no visām organizācijām, kas nodrošina elektronisko komunikāciju tīklus, ierīces vai pakalpojumus" (mans izcēlums).
Skat. arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīvu 2003/54/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 96/92/EK atcelšanu (OV L 176, 37. lpp.), kuras 10. panta 1. punktā ir noteikts, ka, "ja pārvades sistēmas operators ietilpst vertikāli integrētā uzņēmumā, viņš ir neatkarīgs no pārējām darbībām, kas neattiecas uz pārvadi, vismaz tiktāl, ciktāl *tas skar viņa juridisko formu*, struktūru un lēmumu pieņemšanu" (mans izcēlums).

35 — Priekšlikums COM(2001) 335, galīgā redakcija, Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko groza Regulu Nr. 95/93, ko Komisija iesniedza 2001. gada 22. jūnijā (OV C 270, 131. lpp.). Skat. Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktu, saskaņā ar kuru dalībvalsts nodrošina "koordinatora neatkarību koordinētajā lidostā, *institucionāli* un finansiāli nodalot koordinatoru no jebkuras konkrētas ieinteresētās puses" (mans izcēlums).

75. Turklāt Komisija neuzstāj – mēs to jau redzējām –, lai koordinators būtu atsevišķs juridisks dienests. Tādu nostāju tā arī pieņēma savā 2008. gada paziņojumā [36].

76. Tādējādi, lai noteiktu, vai Portugāles Republika nav izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktu, nav svarīgi, vai tā ir piešķīrusi *DCNS* juridiskas personas statusu [37].

b) Par funkcionālas nodalīšanas kritērijiem

77. Lai noteiktu, kādi ir funkcionālas nodalīšanas kritēriji, judikatūrā attiecībā uz Direktīvas 95/46 28. panta 1. punktu [38], šķiet, var sniegt šajā lietā dažas noderīgas norādes. To kritēriju starpā, ko Tiesa ņēma vērā, lai noteiktu, vai valsts uzraudzības iestāde darbojas pilnīgi neatkarīgi Direktīvas 95/46 28. panta 1. punkta izpratnē, ir šādi kritēriji: trešās personas (valsts) norādījumi, kas ir saistoši valsts uzraudzības iestādei [39]; hierarhiska saikne starp uzraudzības iestādes personālu un valsti, kas tai ļauj kontrolēt šī personāla darbību un likt šķēršļus, ja nepieciešams, paaugstināšanai amatā [40]; tas, ka valsts uzraudzības iestādes personālā ir tikai federālas amatpersonas, proti, tas iekļaujas federālajā valdībā [41], un iespēja pirms termiņa izbeigt valsts uzraudzības iestādes pilnvaras [42].

78. Tiesa izvēlējās līdzīgus kritērijus, lai novērtētu, vai iestāde, kas ir atbildīga par telekomunikāciju termināļu apstiprināšanu, atbilst tam, kā tas prasīts Direktīvas 88/301 6. pantā: "neatkarīga" [43] (personāls, kurā ir trešās ieinteresētās puses locekļi) [44], vai lai novērtētu, vai iestāde, kurai jāsniedz atzinums par plāna ietekmi uz vidi, atbilst prasībai par "funkcionālu nodalīšanu" (iestādei ir pašai savi administratīvie un cilvēkresursi) [45].

79. Šo secinājumu 77. un 78. punktā uzskaitītie kritēriji, manuprāt, var tikt piemēroti, lai novērtētu koordinatora funkcionālu nodalīšanu, kas paredzēta grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā. Nespēju iedomāties, kā koordinators varētu pastāvēt uz savu neatkarību, ja tas no ieinteresētās puses saņem tam saistošus norādījumus, ja tam nav sava personāla, vai ja pastāv

36 — Skat. šo secinājumu 9. punktu. 2008. gada paziņojumā ir noteikts, ka funkcionāla nodalīšana *inter alia* nozīmē, ka koordinatoram "jādarbojas autonomi un nav jāpieņem rīkojumi no lidostas vadības dienesta, pakalpojuma sniedzēja vai aviosabiedrības, kas veic lidojumus no attiecīgās lidostas, kā arī viņa pienākums nav tiem sniegt ziņojumus", bet tajā nekas nav minēts par atsevišķas juridiskas personas izveidi.

37 — Taisnība, ka Tiesa interpretēja Komisijas 1988. gada 16. maija Direktīvas 88/301/EEK par konkurenci telekomunikāciju termināliekārtu tirgos (OV L 131, 73. lpp.) 6. pantu, kurā bija noteikts, ka telekomunikāciju termināliekārtu apstiprināšanu uztic "struktūrai, kas nav atkarīga" no publiskiem vai privātiem uzņēmumiem, kuri piedāvā preces un pakalpojumus telekomunikāciju tirgū, tādējādi, ka tas aizliedz uzticēt šādas atļaujas izsniegšanu Pasta un telekomunikāciju ministrijas direkcijai, jo ministrija bija atbildīga arī par tīkla darbību (spriedums *Taillandier*, C-92/91, EU:C:1993:854, 15. punkts). Tomēr šajos noteikumos ir atsauce uz neatkarīgu "dienestu", savukārt grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir tikai prasība par koordinatora "neatkarību"; šāda interpretācija būtu pretrunā Regulas Nr. 793/2004 sagatavošanas darbiem, kas minēti šo secinājumu 74. punktā.

38 — Skat. šo secinājumu 62. punktu. Ir tiesa, ka atšķirībā no grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunkta šajā tiesību normā nav pieprasīts funkcionāli nodalīt personas datu apstrādes uzraudzības iestādes. Tomēr tajā ir atsauce uz šo iestāžu pienākumu izpildi "pilnīgi neatkarīgā statusā" un tādējādi – uz grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktu, atbilstoši kuram koordinatora funkcionāla nodalīšana ir tikai veids, kā nodrošināt tā neatkarību. Dalībvalstij ir jānodrošina "koordinatora neatkarība koordinētajā lidostā, funkcionāli *nodalot* koordinatoru no jebkuras konkrētas ieinteresētās puses" (mans izcēlums).

39 — Spriedumi Komisija/Austrija, C-614/10, EU:C:2012:631, 42. punkts, un Komisija/Ungārija, C-288/12EU:C:2014:237, 52. punkts.

40 — Spriedums Komisija/Austrija, C-614/10, EU:C:2012:631, 48.–51. punkts.

41 — Spriedums Komisija/Austrija, C-614/10, EU:C:2012:631, 61. punkts.

42 — Spriedums Komisija/Ungārija, C-288/12, EU:C:2014:237, 55. punkts.

43 — Skat. šo secinājumu 37. zemsvītras piezīmi.

44 — Spriedums *Tranchant*, C-91/94, EU:C:1995:374, kura 21. punktā ir noteikts, ka laboratorijas direktors, kurš atbild par pārbaužu veikšanu pirms telekomunikāciju termināļu apstiprināšanas, bija telekomunikāciju tīkla operatora *France Télécom* pārstāvis.

45 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 27. jūnija Direktīvas 2001/42/EK par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 197, 30. lpp.) 6. panta 3. punktā ir noteikts, ka dalībvalstis nozīmē iestādes, ar kurām ir jāapspriež plānu un programmu īstenošanas ietekme uz vidi. Kaut arī šajā tiesību normā nav pieprasīts, lai minētās iestādes būtu neatkarīgas, nedz arī, ka tās ir funkcionāli jānodala no pusēm, kas izstrādā šos plānus, Tiesa ieviesa šādu prasību. Tā nolēma, ka, ja saskaņā ar vienas dalībvalsts tiesību normām vienai un tai pašai iestādei ir uzdots izstrādāt plānu un sniegt atzinumu par tā ietekmi uz vidi, tās ietvaros ir jāveic "funkcionāla nodalīšana". Tiesa definēja šādu funkcionālu nodalīšanu kā tādu, "kas īpaši nozīmē, [ka attiecīgajam dienestam] ir piešķirti pašam savi administratīvie un cilvēkresursi" (spriedums *Seaport* (*NI*) u.c. C-474/10, EU:C:2011:681, 42. punkts).

hierarhiska saikne starp šo personālu un ieinteresēto pusi. Vērā būtu jāņem arī citi kritēriji, it īpaši gadījumā, ja koordinators ir juridiska persona. Kā to apgalvo Komisija – lai arī ar grozīto Regulu Nr. 95/93 netiek uzlikts pienākums izveidot atsevišķu juridisko personu, šāds elements ir ne mazāk svarīgs koordinatora neatkarības novērtēšanā.

c) Par neatkarīgu finansēšanas sistēmu

80. Attiecībā uz neatkarīgu finansēšanas sistēmu, kas skaidri paredzēta grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā, – vai tas ir kritērijs, lai novērtētu koordinatora funkcionālu nodalīšanu, vai pilnīgi atsevišķs nosacījums, kas papildinātu nosacījumu par funkcionālu nodalīšanu?

81. Ja neatkarīga finansēšanas sistēma būtu jāuzskata par pilnīgi atsevišķu nosacījumu, tad būtu jākonstatē grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunkta pārkāpums, jo koordinators nav finansiāli neatkarīgs, pat ja tas atbilst prasībai par funkcionālu nodalīšanu no ieinteresētās puses, kas definēta ar šo secinājumu 77.–79. punktā uzskaitīto kritēriju palīdzību. Savukārt, ja neatkarīgs finansējums ir tikai viens no funkcionālās nodalīšanas kritērijiem, tad tikai tāpēc, ka koordinators nav finansiāli neatkarīgs, nevar konstatēt grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunkta pārkāpumu.

82. Manuprāt, neatkarīgas finansēšanas sistēmas esamība ir jāuzskata par vienkāršu kritēriju, lai noteiktu koordinatora funkcionālu nodalīšanu.

83. Grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunkta divus teikumus nesaista nekāda atsauce uz koordinēšanu. Nekas šī panta formulējumā neliecina par to, ka otrais teikums, kurā noformulēta prasība par neatkarīgu finansēšanas sistēmu, papildina pirmo teikumu, kas uzliek pienākumu dalībvalstīm nodrošināt funkcionālu nodalīšanu starp koordinatoru un ieinteresētajām pusēm.

84. Turklāt jānorāda, ka Regulas Nr. 793/2004 sagatavošanas darbos Komisija ierosināja grozīt Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punktu tādējādi, ka tajā paredzētu, ka "koordinatora neatkarību turklāt nodrošina, funkcionāli un *finansiāli* nodalot koordinatoru no jebkuras konkrētas ieinteresētās puses", un ka dalībvalsts nodrošina to, "ka tam ir pieejami pietiekami līdzekļi, lai koordinēšanas darbību finansējums neietekmētu tā neatkarību"[46]. Ekonomikas un sociālo lietu komiteja norādīja, ka "dalībvalstīm ir jākompensē koordinatori, lai ļautu tiem īstenot savas pilnvaras un ievērot principus, kas tām tika brīvi noteikti"[47]. Tomēr šie priekšlikumi netika pieņemti. Grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā nav paredzēts, ka koordinatoram tiek atlīdzināti tā izdevumi (lai tie tiktu "kompensēti", atbilstoši Ekonomikas un sociālo lietu padomes formulējumam), vēl jo vairāk tāpēc, ka tā rīcībā ir pašam savs budžets.

85. Tādējādi no sagatavošanas darbiem izriet, ka dalībvalstīm nav pienākums nodot koordinatora rīcībā pietiekamus līdzekļus, lai segtu tā darbības izmaksas. Tām arī, manuprāt, nav pienākums paredzēt *atsevišķu* budžetu, jo Savienības likumdevējs atteicās pieprasīt koordinatora finansiālu *nodalīšanu*. Manuprāt, šādos apstākļos nebūtu loģiski uzskatīt, ka neatkarīga finansēšanas sistēma ir pilnīgi atsevišķs nosacījums, jo dalībvalstis saglabā ievērojamu rīcības brīvību, lai nodrošinātu šādu finansējumu. It īpaši, šī rīcības brīvība tām ļauj nepiešķirt koordinatoram pietiekamus līdzekļus, lai segtu tā darbības izmaksas, kas tomēr šķiet tā finansiālas neatkarības *sine qua non* nosacījums.

46 — Skat. šo secinājumu 35. zemsvītras piezīmi. (Mans izcēlums.)

47 — Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas 2002. gada 20. marta atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko groza Regulu Nr. 95/93" (OV C 125, 8. lpp.), 4.5.2.1. un 5.2. punkts.

86. Šajā ziņā jāuzsver, ka nekādā gadījumā nevar uzskatīt, ka ar 2008. gada paziņojumu, kurā ir atsauce uz koordinatora atsevišķu grāmatvedību, kā arī atsevišķu budžetu un tā finansējuma avotu dažādošanu [48], šādi pienākumi tiktu uzlikti dalībvalstīm. Grozītās Regulas Nr. 95/93 juridiskais pamats ir Eiropas Ekonomikas kopienas dibināšanas līguma 84. panta 2. punkts, kurā Padomei ir piešķirta kompetence, pieņemot lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu, pieņemt noteikumus aviācijas jomā. Tātad vienīgi Padome bija kompetenta uzlikt dalībvalstīm pienākumus, kas nav noteikti grozītajā Regulā Nr. 95/93, nevis Komisija ar paziņojuma palīdzību.

87. Turklāt nešķiet, ka tāds bija Komisijas nolūks, jo 2008. gada paziņojuma ievadā ir precizēts, ka tā mērķis ir tikai "darīt zināmu Komisijas viedokli". [49] Turklāt Komisija vēlējuma izteiksmē atsaucas uz to, ka koordinatoram vajadzētu būt atsevišķai grāmatvedībai, kā arī atsevišķam budžetam un vairāku pušu finansējumam [50].

88. Visbeidzot, jānorāda, ka 2008. gada paziņojums nav publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*; tas tika pieņemts četrus gadus pēc Regulas Nr. 793/2004 un, lai gan Komisija 2011. gada 1. decembrī iesniedza priekšlikumu, kurā daļēji pārņemts 2008. gada paziņojuma saturs, tas līdz šim nav bijis pamats grozījumiem Regulā Nr. 95/93 [51].

89. Tāpēc Komisija nevar lietderīgi atsaukties uz 2008. gada paziņojumu, lai konstatētu, ka Portugāles Republika nav izpildījusi savus pienākumus [52].

d) Piemērošana šajā lietā

90. Manuprāt, Komisija nav pierādījusi, ka nav notikusi funkcionāla nodalīšana starp *DCNS* un *ANA*.

91. Protams, tas, ka *DCNS* ir *ANA* nodaļa, nevis atsevišķa juridiska persona, nerunā par labu tās neatkarībai. Tas pats izriet no fakta, ka *ANA* pilnībā finansē *DCNS*, jo Dekrētlikuma Nr. 109/2008 11. pantā noteiktā laika nišu piešķiršanas maksa netika ieviesta, un tā, ka *ANA* apstiprina *DCNS* budžetu.

92. Tomēr šie divi elementi ir jāsamēro ar to, ka *DCNS* ir pašai savs personāls un Komisija nav pierādījusi, ka *ANA* ir tiesības iejaukties laika nišu sadalē.

48 — Skat. šo secinājumu 9. punktu.

49 — Skat. 2008. gada paziņojuma ievaddaļu, 3. lpp. Skat. arī 2008. gada paziņojuma secinājumu daļu, 8. lpp., kur norādīts, ka, "[..] ņemot vērā uzraudzības rezultātus, Komisija apsvērs, vai vajadzīgs ierosināt priekšlikumu par šīs regulas grozīšanu".

50 — Skat. 2008. gada paziņojumu, 1. punkts, 4. lpp.: "Tādēļ koordinatoram *vajadzētu būt* atsevišķai grāmatvedībai un atsevišķam budžetam, un savu darbību finansēšanā viņam nebūtu jāpaļaujas tikai uz lidostas vadības dienestu, pakalpojuma sniedzēju vai atsevišķu aviosabiedrību" (mans izcēlums).

51 — Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz laika nišu piešķiršanu Eiropas Savienības lidostās (pārstrādātā redakcija), 2011. gada 1. decembris (COM(2011) 827, galīgā redakcija). Komisijas priekšlikumā pievienota jauna daļa grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktam (šobrīd – 5. panta 3. punkta c) apakšpunkts):

"Finansējumu, kas paredzēts c) punktā, gaisa pārvadātāji, kas darbojas koordinētajās lidostās, un lidostas nodrošina tā, lai tiktu garantēts taisnīgs finansiālā sloga sadalījums starp visām iesaistītajām personām un lai nebūtu tā, ka finansējums ir atkarīgs galvenokārt no vienas ieinteresētās personas. Dalībvalstis gādā par to, lai koordinatora rīcībā pastāvīgi būtu visi nepieciešamie resursi – gan cilvēkresursi, gan tehniskie un materiālie resursi, gan arī darbību sekmīgai veikšanai nepieciešamās tehniskās zināšanas."

52 — Šajā ziņā skat. ģenerāladvokāta N. Jēskinena [*N. Jääskinen*] secinājumus lietā Komisija/Vācija, C-556/10, EU:C:2012:528, 60. punkts, un spriedumu Komisija/Vācija, C-556/10, EU:C:2013:116, 62. punkts.

93. Pirmkārt, Komisija neapstrīd, ka *DCNS* ir savs personāls, kas nodarbojas vienīgi ar laika nišu sadali. Tā nesniedz pierādījumus, ka pastāv hierarhiska saikne starp *DCNS* un *ANA* personālu, piemēram, ka *ANA* vadība izlemj par *DCNS* personāla paaugstināšanu amatā vai var uzlikt sodus. Komisijas vienīgais arguments šajā ziņā balstās uz "Ķīnas mūra" neesamību starp *DCNS* un *ANA*, proti, tā ir *ANA* iekšēja organizācija, kas nepieļauj konfidenciālas informācijas plūsmu starp *DCNS* un citām *ANA* nodaļām. Šis arguments nepārliecina, jo es neredzu, kā prasība par "Ķīnas mūri" varētu tikt izsecināta no grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunkta, kurā nav atsauces uz koordinatora personālu.

94. Otrkārt, Komisija nav konstatējusi, ka *ANA* var sniegt norādījumus *DCNS*. Šajā nolūkā tā nevar aprobežoties ar vispārīgiem apsvērumiem par Portugāles sabiedrību tiesībām, saskaņā ar kurām jebkuras akciju sabiedrības, piemēram, *ANA*, valde pārvalda attiecīgās sabiedrības darbību, ieskaitot tās nodaļas, un pārbauda šīs sabiedrības gada ziņojumu un gada pārskatus, tostarp arī *DCNS* atsevišķo grāmatvedību. Manuprāt, apgalvojums, ka starp *DCNS* un *ANA* nepastāv funkcionāla nodalīšana, jo *ANA* valde pārvalda sabiedrības darbību, faktiski nozīmē apgalvot to, ka funkcionāla nodalīšana nepastāv, jo *DCNS* ir akciju sabiedrības *ANA* nodaļa. Tomēr, tā kā ar grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktu dalībvalstīm netiek uzlikts pienākums juridiski nodalīt koordinatoru un ieinteresētās puses, bet nodalīt tos tikai funkcionāli, Komisijas argumentus nevar pieņemt [53].

95. Šajā ziņā jānorāda, ka Komisija nepievērsās *DCNS* lēmumu pieņemšanas procesam, nemēģināja noskaidrot, vai struktūras, kas vadīja šīs nodaļas darbu, informēja attiecīgās *ANA* struktūras un pirms lēmumu pieņemšanas apspriedās ar tām, vai tās varēja saņemt *ANA* norādījumus par atsevišķiem gadījumiem, vienkāršus vispārīgus norādījumus, vai varbūt no *ANA* vispār nesaņēma nekādus norādījumus. Šāda pārbaude būtu bijusi vēl jo vairāk nepieciešama, jo Portugāles Republika savā iebildumu rakstā un atbildē uz repliku norāda, ka *DCNS* lēmumi nav pakļauti *ANA* valdes novērtējumam vai apstiprinājumam.

96. Treškārt, nav ticis apstrīdēts, ka *DCNS* ir atsevišķa grāmatvedība. Tas ir īpaši noteikts Dekrētlikuma Nr. 109/2008 5. panta 2. punktā [54].

97. Attiecībā uz to, ka *ANA* privatizācijas laikā Portugāles Republika paziņoja par neatkarīga dienesta izveidi, kas nodarbosies ar laika nišu piešķiršanu, jānorāda, no vienas puses, ka lēmums privatizēt *ANA* tika pieņemts vienu mēnesi pirms argumentētā atzinuma [55] un, šķiet, ka privatizācija tika veikta mēneša laikā pēc argumentētā atzinuma [56], un, no otras puses, ka, ja Portugāles valsts nevēlas privātam uzņēmumam deleģēt koordinēšanas darbību, kas ar grozīto Regulu Nr. 95/93 nav aizliegts, tai šajā nolūkā ir jāizveido jauns dienests, jo tā privatizē vadības dienestu, kura viena nodaļa bija koordinators.

98. Visbeidzot, ir taisnība, ka, atbildot uz jautājumiem tiesas sēdē, Portugāles Republika nevarēja precizēt, saskaņā ar kādu procedūru un nosacījumiem koordinators tiek iecelts. Tomēr papildus tam, ka Komisija nav pieminējusi šo punktu nedz prasības pieteikumā, nedz savā replikas rakstā, jānorāda, ka šie elementi drīzāk attiecas uz grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 1. punktu, kas uzliek pienākumu dalībvalstīm nodrošināt kvalificētas personas iecelšanu par koordinatoru, nevis šīs regulas 4. panta 2. punktu. Tomēr Komisija pārmet Portugāles Republikai šo pienākumu neizpildi vienīgi atbilstoši 2. punktam, 1. punktu tā nemaz nepiemin.

99. Tādēļ Komisija nav pierādījusi, ka Portugāles Republika nav izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar grozītās Regulas Nr. 95/93 4. panta 2. punkta b) apakšpunktu nodrošināt koordinatora neatkarību no koordinētu lidostu vadības dienesta.

53 — Šajā ziņā skat. spriedumu Komisija/Francija, C-625/10, EU:C:2013:243, 67. punkts.

54 — Skat. šo secinājumu 13. punktu.

55 — Lēmums privatizēt *ANA* tika pieņemts 2012. gada 28. decembrī un argumentētais atzinums – 2013. gada 25. janvārī. Skat. šo secinājumu 15. un 20. punktu.

56 — Komisija uzskata, ka pārdošana ir notikusi 2013. gada 21. februārī.

VI – **Secinājumi**

100. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, es piedāvāju Tiesai:

1) noraidīt kā nepieņemamu Portugāles Republikas prasību, lai Tiesa atzīst, ka pašreizējais koordinators atbilst prasībām par funkcionālu neatkarību, kas noteiktas Padomes 1993. gada 18. janvāra Regulas (EEK) Nr. 95/93 par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz laika nišu piešķiršanu Kopienas lidostās, kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Regulu (EK) Nr. 793/2004, 4. panta 2. punkta b) apakšpunktā, un ka Portugāles Republika ir izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar Savienības tiesībām;

2) prasību noraidīt un

3) piespriest Eiropas Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.